

MİMARİ TASARIM

Mekânlar
Daha Güzel
Bir Yaşam İçin

Mimari tasarım; insanların yaşam, çalışma, dinlenme, eğitim, kültür ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla mekânların planlanması, tasarlanması ve oluşturulması sürecidir.

Bir yapı yalnızca dış görünüşünden oluşmaz. İşlevi, bulunduğu çevre, iklim, kültür, kullanılan malzeme ve insanların ihtiyaçları yapının tasarımını etkiler.

1 MİMARİ TASARIM NEDİR?

İnsanlar yaşamlarını sürdürebilmek için farklı mekânlara ihtiyaç duyar.

Bu nedenle her yapı, öncelikle **kullanım amacına** yani **işlevine** uygun olarak tasarlanır.

Mimari tasarım =
İhtiyaç + İşlev + Çevre + Estetik + Kullanıcı

? Düşünelim

Bir spor salonu ile bir **evin** aynı şekilde tasarlanması mümkün müdür? Neden?

Çünkü bu iki yapının:

- kullanıcıları,
 - kullanım amaçları,
 - ihtiyaçları,
 - mekânları,
 - ölçüleri,
 - aydınlatma ve havalandırma ihtiyaçları
- birbirinden farklıdır.

2 MEKÂN NEDİR?

Mekân, insanların belirli bir amacı gerçekleştirmek için kullandıkları **fiziksel çevredir**.

Bir mekânı yalnızca dört duvar olarak düşünmemeliyiz. Mekânı oluşturan unsurlar arasında:

Örneğin bir sınıfın tasarımında öğrencilerin rahat hareket edebilmesi, öğretmenin tahtayı herkesin görebileceği bir yere yerleştirilmesi ve yeterli ışığın sağlanması önemlidir.

Unutma!

İyi tasarlanmış bir mekân, kullanıcılarının ihtiyaçlarını karşılar.

3 MEKÂN LARI GÖZLEMLİYORUM

Çevremizde birbirinden farklı birçok mekân bulunur.

Bu yapıların her biri farklı amaçlarla kullanılır. Bir mimari yapıyı incelerken şu soruları sorabiliriz:

NE İÇİN? Bu yapı hangi amaçla kullanılıyor?	KİM İÇİN? Kimler kullanıyor?	NERESİ? Hangi çevrede bulunuyor?	NASIL? İklim ve çevre koşulları yapıyı nasıl etkiliyor?	NEYDEN? Hangi malzemeler kullanılmış?	NEDEN BÖYLE? Yapının biçimi ve mekânları neden bu şekilde tasarlanmış?
---	--	--	---	---	--

4 MEKÂN LAR ARASINDAKİ BENZERLİKLER

Farklı yapıların bazı özellikleri birbirine benzeyebilir. Örneğin bir okul ile kütüphanede:

- çalışma alanları,
- aydınlatma,
- oturma alanları,
- dolaşım alanları

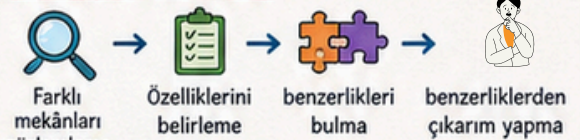
bulunabilir. Ancak kullanım amaçları farklı olduğu için bu alanların düzenleniş biçimleri de farklılaşır.

Burada önemli olan yalnızca: "Bu yapılar birbirine benziyor mu?" sorusunu sormak değildir.

Asıl önemli olan: "Neden benziyorlar ve neden farklılaşıyorlar?" sorusunu düşünmektir. Bu düşünme biçimine **mekânsal analoji** yapma denir.

Mekânsal analoji

Mekânları
Anlamak
Daha İyi Bir Gelecek
Tasarlamak demektir.

MİMARİ TASARIM

Yaşamı Mekâna Dönüştüren Sanat

Mekanlar
İnsanları
BuluşTURUR...

5 İŞLEV YAPININ TASARIMINI NASIL DEĞİŞTİRİR?

Bir yapının işlevi, o yapının hangi amaçla kullanılacağını ifade eder.

İşlev değiştiğinde yapının:

- planı
- oda ve bölümleri
- girişleri
- pencereleri
- aydınlatması
- dolaşım alanları
- mobilyaları
- ses düzeni
- büyüklüğü

İşlev değişirse
mimari ihtiyaçlar
da değişir.

Örneğin:

SİNEMA SALONU

- Görüş açısı önemlidir.
- Ses düzenlemesi gerekir.
- Salonun karanlık olması gerekir.

HASTANE

- Hasta ve sağlık çalışanlarının hareketi önemlidir.
- Hijyen önemlidir.
- Muayene ve tedavi alanları gerekir.

SPOR SALONU

- Geniş ve açık alan gerekir.
- Hareket için yeterli boşluk gerekir.
- Havalandırma önemlidir.

6 MİMARİ TASARIMDA ÇEVRE VE İKLİM

Bir yapı her yerde aynı şekilde tasarlanamaz.

Çünkü dünyanın farklı bölgelerinde:

- sıcaklık
- yağış
- rüzgâr
- kar
- nem
- güneş ışığı
- bitki örtüsü
- arazi yapısı

farklıdır.

Bu nedenle mimari
tasarımda coğrafya
ve iklim
dikkate alınır.

SICAK VE KURAK BÖLGELERDE

- Gölge alanlar
- Kalın duvarlar
- Küçük pencereler
- Doğal havalandırma önem kazanabilir.

SOĞUK BÖLGELERDE

- Isı yalıtımı
- Küçük açıklıklar
- Kar yüküne dayanıklı çatılar önemli olabilir.

YAĞIŞLI BÖLGELERDE

- Eğimli çatılar
- Suyun hızlı uzaklaştırılması
- Dayanıklı malzemeler tercih edilebilir.

7 DÜNYADAN VE ANADOLU'DAN MİMARİ ÖRNEKLER

Farklı coğrafyalardaki insanlar kendi ihtiyaçlarına uygun yapılar geliştirmiştir.

İGLO

Kutup bölgelerindeki zorlu iklim koşullarına uygun geleneksel bir barınma örneğidir.

İklim → çok soğuk

Bu nedenle ısıyı korumaya yönelik bir yapı anlayışı görülür.

PAGODA

Doğu Asya'da görülen geleneksel mimari yapılardan biridir.

Katlı yapısı ve biçimiyle farklı bir mimari anlayışı yansıtır.

GELENEKSEL TÜRK EVİ

Anadolu'daki iklim, yaşam biçimi, aile yapısı, kültür ve yerel malzemeler mimariyi etkilemiştir.

Örneğin:

Ahşap + taş + iklim + yaşam biçimi + kültür

birlikte mimari karakterin oluşmasına katkı sağlar.

"Mimari, bir milletin yaşam biçiminin izidir."

K. Atatürk

8 MİMARİ TASARIMDA KÜLTÜR VE İNANÇ

Mimari yapılar yalnızca fiziksel ihtiyaçlarımızı değil, kültürel ve sosyal ihtiyaçlarımızı da yansıtır.

Farklı toplumlarda:

- evler
- saraylar
- ibadethaneler
- anıtlar
- meydanlar
- geleneksel yapılar

Bu farklılıklar bize insanların farklı kültürlere, yaşam biçimlerine ve inançlara sahip olabileceğini gösterir.

Farklılıklar
zenginliğimizdir.

Bu nedenle farklı mimari tasarımları incelerken:

“Hangisi daha güzel?” demek yerine,

“Bu yapı hangi kültürün, hangi ihtiyacın veya hangi yaşam biçiminin izlerini taşıyor?” sorusunu sormak daha anlamlıdır.

9 MİMARİ TASARIMDA ESTETİK

Bir yapının işlevsel olması kadar estetik özellikleri de önemlidir.

Mimari tasarımda estetikle ilişkili bazı kavramlar:

Güzellik

Uyum

Simetri

Denge

Özgünlük

Sanat

Oran

Eleştiri

Örneğin: İstanbul'daki Süleymaniye Camii'nde kubbe, minareler, pencereler ve iç mekân düzeni; simetri, denge, oran ve uyumun birlikte görülmesine örnek olabilir.

Süleymaniye Camii
(İstanbul)

Ancak estetik yalnızca “güzel görünmek” değildir.

Estetik, bir tasarımın nasıl algılandığını ve bizde nasıl bir duygu ve düşünce oluşturduğunu da kapsar.

Estetik
Yaşamı
Güzelleştirir.

10 MİMARİ TASARIMDA RENK, DOKU VE IŞIK

Bir mekânın algılanmasında yalnızca biçim etkili değildir.

RENK

Mekânın atmosferini değiştirebilir.

DOKU

Yüzeyin nasıl algılandığını etkiler.

Ahşap
(doğal)

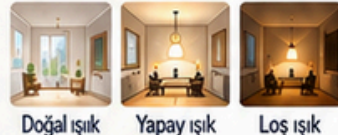
Taş
(sağlam ve doğal)

Metal
(teknolojik / endüstriyel)

AYDINLATMA

Mekânın kullanımını ve atmosferini etkiler.

Doğal ışık

Yapay ışık

Loş ışık

SES

Özellikle tiyatro, sinema, konferans salonu ve müzik salonlarında önemlidir.

SICAKLIK VE HAVALANDIRMA

Kullanıcıların konforunu etkiler.

Mimari tasarım, birçok unsurun birlikte düşünülmesini gerektirir.

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR MİMARİ

Günümüzde mimari tasarım yalnızca bugünün ihtiyaçlarını düşünmemelidir. Doğayı korumak, enerji ve kaynakları verimli kullanmak da tasarımın bir parçasıdır.

Sürdürülebilir mimaride:

- güneş ışığından yararlanma
- doğal havalandırma
- enerji tasarrufu
- su tasarrufu
- geri dönüştürülebilir malzeme
- yerel malzeme
- yeşil alan
- doğaya uyum

Daha
Yaşanabilir
Bir Dünya
İçin...

Örneğin:

Bir konut tasarlarken büyük pencerelerden yararlanarak gün ışığından daha fazla faydalanmak ve uygun yalıtım kullanmak enerji tüketimini azaltmaya yardımcı olabilir.

İyi tasarım, insan ile doğa arasındaki dengeyi gözetir.

Daha İyi Mekânlar
Daha Güzel Yarınlar...

12.

YAŞAMAK İSTEDİĞİM KONUTU TASARLIYORUM

Her insanın yaşamak istediği konut farklıdır. Konut tasarımı, kişisel ihtiyaçlar, yaşam biçimi, iklim, coğrafya ve çevre dikkate alınarak yapılır.

Önce kendimize şu soruyu sorarız:

“Nerede ve nasıl bir evde yaşamak isterdim?”

KONUTUM NEREDE OLACAK?

Çölde mi?

Kutup

Deniz

Ormanda mı?

Dağda mı?

Şehirde mi?

bölgesinde mi? kıyısında mı?

NELERİ DÜŞÜNMEİYİM?

Kaç kişi yaşayacak?

Hangi odalara ve alanlara ihtiyaç var?

Bahçe veya açık alan olacak mı?

Bu bölgede iklim nasıl?

Hangi malzemeler kullanılabilir?

Enerji nasıl sağlanacak? (Güneş, rüzgâr vb.)

Su tasarrufu nasıl sağlanacak?

Doğal çevre tasarıma nasıl dâhil edilebilir?

Yağmur, kar, rüzgâr gibi doğal koşullara karşı nasıl önlem alınacak?

ÖRNEK: KARADENİZ'DE BİR KONUT

- Yağış fazla olduğu için eğimli çatı.
- Yerel malzeme olarak ahşap.
- Nem ve havalandırma için uygun pencere ve açıklıklar.
- Çevreyle uyum için doğal malzemeler ve yeşil alanlar.

Bir konutun tasarımı, bulunduğu yer ve içinde yaşayacak insanların ihtiyaçlarına göre şekillenir.

13.

TASARIM FIKRİMİ ÜRÜNE DÖNÜŞTÜRÜYORUM

Konutumuzun nerede ve nasıl olacağını belirledikten sonra, sıra tasarım fikrimizi görünür hâle getirmeye gelir. Tasarım bir süreçtir ve adım adım ilerler.

1

FİKRİMİ ÇİZERİM

Konutumuzun genel görünüşünü ve önemli bölümlerini basit çizgilerle gösteririm.

2

TASARIMIMI GELİŞTİRİRİM

Eksik veya geliştirilmesi gereken bölümleri belirlerim.

3

GERİ BİLDİRİM ALIRIM

Taslağıma arkadaşlarıma gösterir, önerilerini dinlerim.

4

DÜZELTİRİM

Gelen önerilerden uygun olanları değerlendirerek tasarımı geliştiririm.

5

MALZEME VE YÖNTEMİ BELİRLERİM

Maket veya çizim için kullanacağım araç, gereç ve teknikleri seçerim.

6

ÜRÜNÜMÜ OLUŞTURURUM

Tasarımı çizim veya maket hâline getiririm.

7

TASARIMIMI KONTROL EDERİM

- ✓ İhtiyacı karşılıyor mu?
- ✓ İklimle uygun mu?
- ✓ Çevreye duyarlı mı?
- ✓ Kullanışlı mı?
- ✓ Estetik mi?

İyi bir tasarım, ilk çizimde tamamlanmaz; düşünülür, denir, geri bildirim alınır ve geliştirilir.

MİMARİ TASARIM

Yaşamı Mekâna Dönüştüren Sanat

Mekanlar
İnsanların
Hikâyelerini
Taşır...

14 TASLAKTAN MAKETE

Tasarımımızı yalnızca kâğıt üzerinde bırakmak zorunda değiliz. Bir maket oluşturarak tasarımımızı üç boyutlu hâle getirebiliriz.

Maket hazırlamadan önce:

İyi bir tasarım yalnızca iyi bir fikir değil, planlı bir uygulama sürecidir.

Örneğin grup çalışmasında:

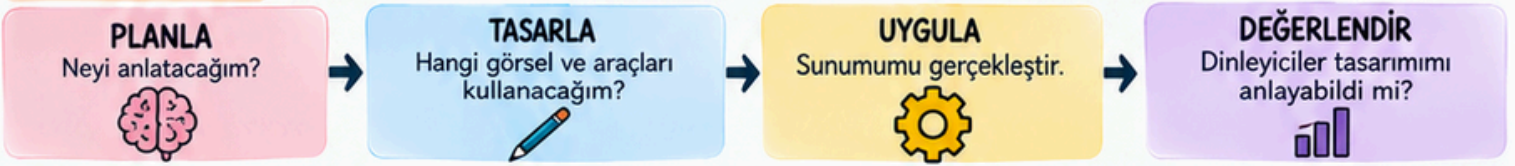
15 MİMARİ TASARIMIMI NASIL SUNARIM?

Bir tasarım yaptığımızda onu başkalarının anlayabileceği şekilde anlatmamız gerekir. Bunun için farklı tanıtım araçları kullanabiliriz.

İyi bir sunum, tasarımın değerini artırır.

Sunumdan önce:

16 MİMARİ TASARIMIMI DEĞERLENDİRİYORUM

Tasarımımızı tamamladıktan sonra kendimize şu soruları sorabiliriz:

- ☐ Tasarımım belirlediğim ihtiyacı karşılıyor mu?
- ☐ Bulunduğu iklim ve coğrafyaya uygun mu?
- ☐ Kullanıcıların ihtiyaçlarını düşünüyor muyum?
- ☐ Çevreye zarar vermeyen çözümler kullandım mı?
- ☐ Yerel malzeme veya mimari özelliklerden yararlandım mı?
- ☐ Tasarımım özgün mü?
- ☐ İşlev ile görünüş arasında uyum var mı?
- ☐ Arkadaşlarımla önerilerini değerlendirdim mi?
- ☐ Tasarımımı anlaşılır şekilde sunabildim mi?

“İyi tasarım, daha yaşanabilir bir dünya için atılan adımdır.”

Daha İyi
Mekanlar
Daha Güzel
Yarınlar...

"Güzel mekanlar, güçlü toplumlar oluşturur."
K. Atatürk

MİMARİ TASARIM

Yaşamı Mekâna Dönüştüren Sanat

"Taşlara ruh veren, insanlara hizmet eden kalıcı eserler bırakmaktır mimarlık."
Mimar Sinan

KAYSERİ

1 KAVRAMLARI EŞLEŞTİRELİM

Aşağıdaki kavramları uygun açıklamalarla eşleştiriniz.

Mimari tasarım	●	İnsanların yaşam alanlarını planlama ve tasarlama sürecidir.
Mekân	●	İnsanların yaşadığı, çalıştığı, vakit geçirdiği fiziksel alandır.
İşlev	●	Bir yapının kullanım amacıdır.
Estetik	●	Bir yapının güzel ve etkileyici olma özelliğidir.
Sürdürülebilirlik	●	Gelecek nesillerin de kullanabileceği çevre dostu tasarım anlayışıdır.
Kültürel miras	●	Geçmişten günümüze ulaşan mimari değerlerdir.

2 HANGİ YAPI, HANGİ İHTİYAÇ?

Aşağıdaki yapıların hangi temel ihtiyaca daha çok hizmet ettiğini yazınız.

Konut	Okul	Hastane	İbadethane	Müze
Eğitim	Sağlık	Barınma	İbadet	Kültür-Sanat

3 DOĞRU MU? YANLIŞ MI?

Aşağıdaki ifadelerin başına doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐	Mimari tasarım sadece binaların dış görünümü ile ilgilidir.
☐	Aynı yapı farklı iklimlerde aynı şekilde tasarlanabilir.
☐	Geleneksel Türk evlerinde "sofa" ortak yaşam alanıdır.
☐	Mimar Sinan yalnızca cami yapıları tasarlamıştır.
☐	Sürdürülebilir mimari, çevreyi korumayı amaçlar.
☐	Mekân tasarımında renk, doku, ışık gibi unsurlar önemlidir.
☐	Mimarinin kültür ve inançlarla ilişkisi vardır.
☐	Planlı şehirler insanların yaşam kalitesini artırır.

4 BOŞLUKLARI TAMAMLAYALIM

Aşağıdaki cümlelerdeki boşlukları uygun kelimelerle tamamlayınız.

iklim	mekân	işlev	estetik	kültür	kullanıcı
1	2	3	4	5	
Mimari tasarım, insanların ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturma sürecidir.	Bir yapının başarılı sayılabilmesi için ve özelliklerinin dengeli olması gerekir.	Yapılar tasarlanırken bulunduğu ve coğrafi özellikler dikkate alınmalıdır.	Mimari, toplumların ve yaşam biçiminden etkilenir.	Bir mekânın tasarımında ihtiyaçları önemlidir.	

5 KÜTÜPHANE VE OKULU KARŞILAŞTIRALIM

Aşağıdaki iki yapıyı inceleyerek benzerlik ve farklılıklarını yazınız.

Kütüphane

Okul

Benzerlikleri:

Farklılıkları:

Benzerlikleri:

Farklılıkları:

6 MEKÂNIN ETKİSİ

Aşağıdaki durumlarda uygun mekânın insanlara nasıl katkı sağlar? Kısaça yazınız.

	Ders çalışmak		Aileyle vakit geçirmek
	Spor yapmak		Dinlenmek

Unutma! İyi tasarlanmış mekânlar, daha mutlu ve sağlıklı bireyler, daha güçlü toplumlar oluşturur.

7 MİMARİ SLOGANIM

Mimari tasarımın önemini anlatan kısa ve özgün bir slogan yazınız. Yanına küçük bir görsel ekleyiniz.

Geçmişten geleceğe yaşanabilir şehirler...

GELENEKSEL TÜRK EVİ

Geçmişin Bilgeliliği, Bugünün İlhamı

Kültürümüz
Mekânlarımızda
Yaşar...

GELENEKSEL TÜRK EVİ NEDİR?

Geleneksel Türk evi, Anadolu'da yüzyıllar boyunca oluşan yaşam biçimi, iklim koşulları, kültür, aile yapısı ve yerel malzemeler doğrultusunda geliştirilmiş geleneksel konut mimarisidir.

Geleneksel Türk evi, insan, doğa ve kültürün uyum içinde bulunduğu yaşanabilir bir mekândır.

TEMEL ÖZELLİKLERİ

Doğal ve yerel malzeme kullanılmıştır (ahşap, taş, kerpiç).

İklim koşullarına uygundur.

Aile yaşamına uygun olarak tasarlanmıştır.

Geniş pencereler ve cumbalar bulunur.

Sade ve estetik bir görünüme sahiptir.

Doğayla uyum içindedir.

YAPI ELEMANLARI

Pencere

Geniş pencereler ışık ve hava sağlar.

Cumba

Sokağı izlemek ve daha fazla ışık almak için kullanılır.

Kapı

Genellikle ahşap ve işlemelidir.

Taş Duvar

Alt katlar genellikle taş, üst katlar ahşaptır.

Ahşap Tavan

İç mekânda sıcak bir atmosfer oluşturur.

Kiremit Çatı

Eğimli çatı yağmur ve kar suyunun uzaklaşmasını sağlar.

NEDEN BÖYLE TASARLANMIŞ?

İklim: Yazın serin, kışın sıcak kalmak için kalın duvarlar ve küçük pencereler kullanılmıştır.

Çevre: Doğal malzemeler (ahşap, taş) kolayca temin edilmiştir.

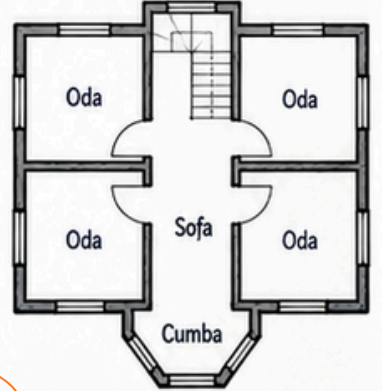

Aile yapısı: Mahremiyeti sağlamak için sofa ve odalar belirli bir düzende planlanmıştır.

Kültür: Misafir ağırlama, komşuluk, ailenin birlikte yaşaması gibi değerler tasarıma yansımıştır.

İÇ MEKÂN DÜZENİ

Sofa, odaları birbirine bağlayan ortak yaşam alanıdır.

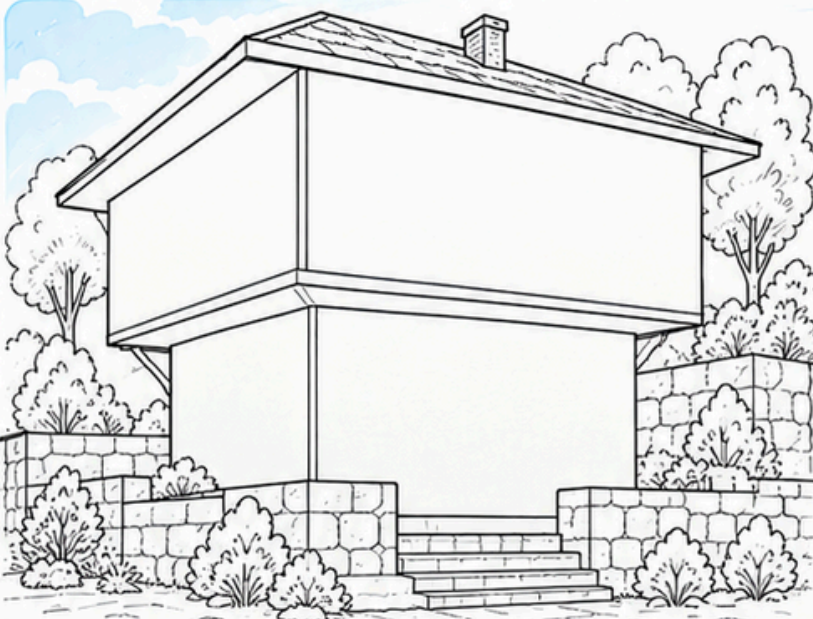

ETKİNLİK

GELENEKSEL TÜRK EVİNİ TASARLIYORUM

Gelenekten
geleceğe
kendi tasarımı
yap...

- Yandaki boş evi tamamla. Pencereleri, kapıları, cumbayı, çatıyı ve çevresini çizerek tasarla.
- Yan taraftaki kutuları doldur.
- İstediğin malzemeleri ve renkleri kullanarak evine kendi yorumunu kat.
- Tasarladığın evi kısaca tanı. Hangi ihtiyaçlara cevap veriyor? Neden böyle tasarladın?

Kullandığım malzemeler:

Evin bulunduğu çevre ve iklim:

Tasarımının özellikleri:

Bu evi kimler için tasarladım?
Hangi ihtiyaçları karşılıyor?

Geleneksel mimariyi öğren, geleceğe ilham ver."

MİMAR SİNAN

Asırlara İz Bırakan Usta

Taşlara
ruh veren,
çağları aşan
mimari deha...

"Mimarlık,
insana, topluma
ve doğaya hizmet
eden kalıcı eserler
bırakma sanatıdır."

Mimar Sinan

MİMAR SİNAN KİMDİR?

Mimar Sinan, 16. yüzyılda yaşamış, Osmanlı İmparatorluğu'nun en önemli mimarıdır.

Doğum: 1489 (Kayseri, Ağırnas)

Vefat: 1588 (İstanbul)

Mesleği: Mimar, mühendis, şehir ve yapı ustası

HAYATI

- Devşirme olarak yetiştirildi.
- Yeniçeri ocağında askerlik yaptı.
- Birçok seferde görev aldı, mühendislik bilgisiyle köprüler, yollar ve kaleler inşa etti.
- Daha sonra başmimar oldu.
- Ustalık, kalfalık ve çıraklık dönemleriyle mimarlıkta eşsiz eserler verdi.

MİMARİ ANLAYIŞI

İnsanı merkeze alan, işlevsel ve estetik yapılar tasarladı.

Doğayla uyumlu, sağlam ve dengeli yapılar inşa etti.

Işık, hava, su ve mekânı ustaca kullandı.

Toplumsal ihtiyaçları gözetti (camiler, medreseler, köprüler, hamamlar, kervansaraylar).

Sade ama etkileyici bir mimari anlayış geliştirdi.

"Yapılarımda daima güzelliği, sağlamlığı ve faydayı birlikte düşünmeye çalıştım."

Mimar Sinan

BAZI ESERLERİ

SÜLEYMANİYE CAMİİ
(İstanbul)

Ustalık eserimdir. Mimarının, sanatın ve mühendisliğin en güzel örneklerinden biridir.

ŞEHZADE CAMİİ
(İstanbul)

Kalfalık eserim olarak kabul edilir. Dengeli ve zarif bir tasarıma sahiptir.

SELİMİYE CAMİİ
(Edirne)

Mimari açıdan en olgun eserimdir. Dönemin en ileri mühendislik çözümlerini içerir.

BÜYÜKÇEKMECE KÖPRÜSÜ
(İstanbul)

Sadece camiler değil, köprü, su yolu, hamam, kervansaray gibi birçok eser de tasarlamıştır.

MİMAR SİNAN'DAN GÜNÜMÜZE

Mimar Sinan'ın eserleri, yüzyıllar geçmesine rağmen bugün hâlâ ayakta durmakta ve insanlara ilham vermektedir.

O, sadece bir mimar değil, aynı zamanda bir mühendis, sanatçı ve düşünürdür.

BİZE NE ÖĞRETİYOR?

- ✓ Planlı ve disiplinli çalışmayı
- ✓ Estetik ve işlevselliği birleştirmeyi
- ✓ Doğadan ilham almayı
- ✓ Topluma faydalı olmayı
- ✓ Kalıcı ve kaliteli işler yapmayı
- ✓ Kültürel mirasa sahip çıkmayı

"Geçmişten geleceğe sağlam köprüler kuran bir mimari miras..."

Hakan Ceylan
TEKNOLOJİ TASARIM